

Prof. Dr. Ahmet ERSEN'in Aziz Hatırasına...

Ömer Dabanlı

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Ün.

Vakıf Kültür Varl. Kor. Uyg. ve Arş.Mer. – KURAM

*İnsanlığın var-
oluşuyla bilimin
varoluşu birbirinden
ayırt edilemediği
halde yalnız hayat-
larını ulvi gayeler
için feda eden
insanlar gerçek
bilim insanları ola-
rak tarihe geçmiş-
lerdir. Bu fedakar
insanların aziz hatı-
ralarını yad etmek ve
onları saygıyla an-
mak ise bir insanlık
görevidir.*

*Bu yazı, fedakar-
lıklarla dolu bilim
hayatının en verimli
dönemindeyken,
17 Mayıs 2014 tari-
hinde aramızdan
ayrılarak bize derin
bir hüçün yaşatan,
Fatih Sultan Meh-
met Vakıf Üniversi-
tesi öğretim üyesi ve
aynı zamanda
KURAM başkanı-
man*

*Prof. Dr. Ahmet
Ersen'in aziz hatıra-
sını yad etmek, O'nu
rahmet ve saygıyla
anmak için hazırlan-
mıştır.*

Prof. Dr. Ahmet Ersen, akademik hayatı boyunca Türkiye'de restorasyon ve konservasyon uygulamalarında bilimsel temellerin oluşturulmasına ve yaygınlaştırılmasına büyük katkılar vermiş, konservasyon laboratuvarlarının ülkemizde kurulması ve işlerlik kazanması adına bir öncü olarak çok önemli çalışmalar yapmıştır. Bu alanda ülkemizin yetiştirdiği en önemli bilim adamlarından birisi olarak kabul edilmektedir. Yıllarca görev yaptığı İstanbul Teknik Üniversitesi'nden sağlık sorunları sebebiyle erken emekli olduktan sonra, bir fedakarlık örneği daha göstererek ve öğretme aşkının bir gereği olarak davetimizi geri çevirmedi ve son iki yılını Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde koruma alanında lisansüstü dersleri vermekle ve ömrünü adadığı konservasyon laboratuvarlarından birisini daha kurmakla geçiren merhum Ahmet Ersen Hocamız, ağır sağlık sorunlarına rağmen kuruluş sürecinin başından itibaren KURAM'ın başdanışmanı olarak çok önemli bir rol üstlenmişti.

Koruma alanında onlarca akademik proje, araştırma ve yayınları ile yine onlarca tarihi eserin korunmasında bizzat çok büyük katkıları olan merhum hocamızın isminin bir şekilde yaşatılması gerekiyordu. Bu anlamda, ülkemiz, üniversitemiz ve KURAM adına bu vefa borcunu yerine getirmek üzere, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Senatosu'nda KURAM bünyesindeki laboratuvarın isminin 'Prof. Dr. Ahmet Refik Ersen Restorasyon ve Konservasyon Laboratuvarı' olması kararlaştırıldı. Bu vesileyle, talebesi olmaktan ve ömrünün son iki yılında kendisiyle çok yakın çalışmaktan büyük şeref duyduğum merhum Prof. Dr. Ahmet Refik Ersen Hocamın ismini, onun çok sevdiği ve ömrünün son zamanlarını adadığı laboratuvara verme kararıyla bizi onurlandıran Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Musa Duman'a ve Üniversite senatosuna teşekkürü bir borç bilirim.

Sanıyorum ilk defa Prof. Dr. Ahmet Ersen'in bir biyografisi yazılıyor. Bu görevin şahsıma düşmesi onur verici olmakla birlikte, yalnız 2008 yılından itibaren derslerde tanıdığım ve sadece ömrünün son iki yılında yakın mesai-de bulunduğum değerli hocamın bütün hayatını anlatmak pek kolay bir vazife değildi. Değerli kardeşim Murat Say, beni bu konuda hem teşvik etti, hem de yüreklendirdi. Bu duygularla biyografi hazırlığına başladım ve ilk önce Prof. Dr. Ahmet Ersen'in bizzat kendisi tarafından bana verilen bütün verileri taradım. Daha sonra birlikte ver-

diğimiz derslerde aldığım notları, ses ve video kayıtlarını inceledim. Ahmet Hoca ile çalıştığımız zamanları hayalen tekrar yaşamak suretiyle bütün hafızamı yoklayarak kayda değer notları toplamaya çalıştım. Ayrıca, O'nun hakkında yazılan, yayınlanan, yakın çevresinden dinlediğim pek çok bilgiyi de dikkatlice ele alıp bir araya getirmeye çalıştım. Bu gayretimin o *güzel ve özel insanı* tanıtmaya ve aziz hatırasını yad etmeye bir vesile olması dileğiyle Prof. Dr. Ahmet Ersen'in kısa biyografisini sunuyorum.

Prof. Dr. Ahmet ERSEN'in Kısa Biyografisi

Ahmet Ersen 1953 tarihinde İstanbul'da, Suha Nuran ve Ahmet Nihat Ersen çiftinin ilk ve tek çocuğu olarak dünyaya geldi. Bir asker olan babasını sekiz yaşında kaybederek yetim kalan Ahmet Ersen'i annesi büyüttü. İlköğrenimini (1960-65) Firuzağa İlkokulu'nda tamamladıktan sonra, orta öğrenimi için gittiği İngiliz Erkek Lisesi'nden (*English High School For Boys*) 1972 yılında mezun oldu. Lise mezuniyetinden sonra Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Mimarlık bölümüne kaydoldu. Akademiden 1977 yılında mezun olan Ahmet Ersen, kısa bir süre (1977-78) Botek A.Ş'de mimar

olarak çalıştı. Daha sonra 1978 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi ve Restorasyon programında yüksek lisans eğitimine başlayan Ersen, bu programı *Safranbolu Anıtlarının Saptanması ve Bir Restorasyon Önerisi* isimli teziyle 1980 yılında *Yüksek Mimar* unvanıyla tamamladı.

Yüksek lisans eğitimi sırasında sonraki yıllarda birlikte çalışacağı *Doğan Kuban, Nezihe Eldem, Kemal Erguvanlı, Müfit Yorulmaz, Metin Sözen, Afife Batur, Ayla Ödekan, Metin Ahunbay, Zeynep Ahunbay, Nur Akın ve Erol Gürdal* gibi isimlerle tanıştı. Sonraki yıllarda uzun müddet birlikte çalışmalar yaptığı isimlerden Prof. Dr. Erol Gürdal, Ersen'i ilk defa yüksek lisans eğitimi sırasında Geleneksel Yapı Malzemeleri II dersini verirken tanıdığını, O'nun sessiz ve sakin bir öğrenci olduğunu söylemişti.

Ahmet Ersen, 1982 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesinde Mimarlık Tarihi ve Restorasyon kürsüsünde hem araştırma görevlisi olarak çalışmaya hem de Prof. Dr. Doğan Kuban danışmanlığında doktora çalışmalarına başladı. Aynı yıl, daha sonraki yıllarda aynı kürsüde yıllarca birlikte çalıştığı, çok değer verdiği ve saygı duyduğu arkadaşı Prof. Dr. Yegan Kahya ile de tanışmıştı. Ahmet Ersen 1986 yılında tamamladığı *Erken Osmanlı Mimarisinde Cephe Biçim Düzenleri ve Bizans Etkilerinin Niteliği* adlı tez çalışmasıyla İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü'nden Doktor unvanıyla mezun oldu.

1987 yılında aynı kürsüye *Yardımcı Doçent* unvanıyla öğretim üyesi olarak atanan Ersen, lisans düzeyinde *Korunmada Malzeme Sorunu* ve yüksek lisans seviyesinde ise *Geleneksel Yapı Malzemelerindeki Bozulmalar* isimli seçmeli dersleri yürütmeye başladı. Bu dönemde aynı zamanda *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon* ile *Sit Koruma ve Restorasyon* gibi proje derslerinde de görev aldı.

Aynı yıl Tahtakale Hamamı'ndaki restorasyon çalışmalarıyla ilgilenmeye başlayan Ersen, yapının özgün harçlarının

karakterizasyonu için araştırmalar yapmak için gittiği İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuvarı'nda, vefatına kadar birlikte çalışacağı *Ahmet Güleç* ve *Nimet Alkan* ile tanıştı. Doç. Dr. Ahmet Güleç, Ahmet Ersen ile uzun yıllar sürecek mesai birlikteliğinin başlangıcı olan bu tanışmanın, kendi doktora çalışmasının önemli bir bölümünün tamamlanmasını sağladığını söylemiştir.

1988-90 yılları arasında, İTÜ Mimarlık Fakültesi, Yapı Malzemesi Laboratuvarında restorasyonda özgün malzemenin korunması ve yeniden üretimler konusunda araştırmalar yaptı. O yıllarda Ersen, Valens Kemerli restorasyonu ile ilgilenmekteydi. Ersen, yapıda kullanılacak taş seçimi için Prof. Dr. Erol Gürdal'ı davet etmişti. Gürdal bu davet üzerine katıldığı çalışmayla ilk defa restorasyon uygulamalarıyla Ahmet Ersen sayesinde tanıştığını söylemiştir.

1990-91 yıllarında Fullbright bursuyla ABD'deki Pennsylvania Üniversitesi, *Graduate School of Fine Arts*'da ziyaretçi araştırmacı olarak bulundu. Bu esnada *Conservation Science* ve *Advanced Conservation Science* isimli dersleri izleyen Ersen, aynı zamanda *Taş Koruma Kuramı ve Uygulamalarının Evrimi* adlı çalışmasını da tamamladı.

1991 yılında tekrar İTÜ Mimarlık Fakültesindeki görevine dönen Ersen, aynı zamanda koruma ve yenileme konusunda araştırmalar ve restorasyon projelerinde çalışmalar yapmaya devam etti. 1992-93 yıllarında kürsüdeki lisans ve lisansüstü seviyelerinde teorik ve uygulamalı proje derslerine katılan Ersen, aynı zamanda malzeme konusunda lisans düzeyinde *Korunmada Malzeme Sorunu*, yüksek lisans seviyesinde de *Geleneksel Yapı Malzemelerinde Bozulmalar* ile *Concepts of Historic Preservation* isimli seçmeli dersleri yürüttü.

1993 yılında *Taş Korumanın Tarihi* isimli doçentlik tezi ni tamamlayan Ersen, İTÜ Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Anabilim Dalında *Doçent* kadrosuna atandı. Kanaatimce

Ersen'in yayınlanmamış bu tezi ülkemizde taş koruma alanında yapılmış en geniş araştırma olma niteliğini halen sürdürmektedir. 1994 yılında Hoca Ahmet Yesevi Türbesi ile Taşkılla Güneybatı Kule restorasyonlarıyla ilgilenen Ersen, 1995-98 yılları arasında Sait Halim Paşa Yalısı, Huber Köşkü, Sivas Gök Medrese ve Maçka Palas gibi önemli yapıların restorasyonlarında da görevler aldı.

Üniversitede verdiği dersler, tez danışmanlıkları ve uygulama alanındaki görevleriyle oldukça yoğun bir şekilde çalışan Ersen, aynı zamanda akademik yayınlarına da ara vermeden devam etti. 1995 yılında önemli dergilerden *Architectural Science Review*'de *Scientific Research Prior to the Repair of the Land Walls of Constantinople, The Case of the Porta Pempton* isimli makalesi yayınlandı. Sonraki yıllarda yayın çalışmalarını sürdüren Ersen'in 1997 yılında Ahmet Güleç ile birlikte yazdığı *Characterisation of Ancient Mortars, Evaluation of Simple and Sophisticated Methods* isimli makalesi *Journal of Architectural Conservation*, 1999'da yazdığı *Physical Evidence Revealed During the Cleaning and the Excavations of the Outer Wall of the Land Walls of Constantinople at the Porta Romanus* isimli makalesi ise *Byzantine and Modern Greek Studies* isimli dergilerde yayınlandı.

1993-1997 yılları arasında lisans ve lisansüstü seviyesinde dersleri yürütmeye devam eden Ersen aynı zamanda bu süre zarfında birçok yüksek lisans ve doktora tezini de yönetmekteydi. 1998 yılında uzun gayretler sonucunda kurduğu koruma laboratuvarında *Laboratory Training for Architectural Conservators* isimli lisansüstü dersini açan Ersen, İTÜ'de ilk defa mimari koruma laboratuvarı dersini de başlatmış oluyordu. O yıllarda (1998-99) Prof. Dr. Metin Ahunbay ve Prof. Dr. Zeynep Ahunbay tarafından yürütülen Ayasofya'nın Güneybatı Köşesi cephe restorasyonu için gerekli malzeme analizlerini yapan Ersen, uygulama için çeşitli malzeme ve konservasyon raporları hazırladı. [*Yakın zaman önce kaybettiğimiz değerli Hocamız Prof. Dr. Metin Ahunbay'ı da bu vesileyle rahmet ve saygıyla anıyorum.*]

Ahmet Ersen, 1999 yılında daha önceki yıllarda yürütmüş olduğu *Korumada Malzeme Sorunu* isimli ders *Koruma Bilimine Giriş* olarak, *Concepts of Historic Preservation* adlı ders ise *Modern Principles of Architectural Conservation* isimleriyle yeniden düzenleyerek yürütmeye başladı.

2000 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Anabilim Dalı'ndaki *Profesör* kadrosuna atanan Ahmet Ersen, 2000 - 2004 yılları arasında öğretim üyesi olarak görev yaptığı esnada Uzun Kemer, Orhan Bey Camii (İzmit), Bursa Yeşil Türbe, Molla Zeyrek Camii gibi önemli yapıların restorasyonlarında malzeme araştırmaları, konservasyon raporlarının hazırlanması ve uygulama danışmanlığı gibi görevler üstlendi. Yine aynı yıllarda FORTMED (Doğu Akdenizde Erken Ortaçağ Kalelerinin Restorasyonu Projesi, 2000-2004) isimli uluslararası bir proje kapsamında İstanbul Karasurları'nın 4. kulesinde yapılan çalışmalara katıldı.

2003 yılına kadar yukarıda bahsi geçen dersleri vermesi ve aynı zamanda yüksek lisans ve doktora çalışmalarını yönetmeye devam ediyordu. 2003 yılında önceki derslere ilave olarak lisansüstü düzeyde açtığı *Deterioration and Conservation of Traditional Building Materials* ile *Conservation of Stone* isimli dersleri de yürütmeye başladı.

2005 yılı Ahmet Ersen için ayrı bir önem taşıyordu; zira, bu tarihte Yenikapı Mevlevihanesinin restorasyon çalışmaları başlamıştı. Ersen çok sevdiği mevlevihanesinin ayağa kaldırılması konusunda çok büyük gayret göstermiş, uygulamanın başından 2007 yılında bitişine kadar her aşamasında yol gösterici olmuş ve çok önemli katkılar vermişti.

2007 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulan KUDEB bünyesindeki restorasyon ve konservasyon laboratuvarının kuruluş sürecinde, uzun süredir tanıdığı Ahmet Güleç ve Nimet Alkan ile birlikte çalıştı. KUDEB'te kuruluşundan itibaren beraber çalıştığı Nimet Alkan, Ersen'in, *böyle bir laboratuvar hayalimdi ancak okulda bunu başaramadım*, dediğini aktarmış ve KUDEB'in mevcut başarısında Ahmet Ersen'in büyük katkısı ve rolünün bulunduğunu söylemiştir. Ersen, kuruluşundan vefatına kadar danışmanlığını sürdürdüğü KUDEB laboratuvarında onlarca yapı hakkında çalışmalar yapmış, raporların hazırlanmasında çok önemli katkılarda bulunmuştu. Ayrıca *Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları* isimli derginin yayına başlaması ve devam etmesi için büyük çaba harcamış, hemen her sayısına önemli bir makalesiyle destek vermişti. Bu süre zarfında restorasyon uygulamalarında malzeme konservasyonu konusunda araştırma ve danışmanlıklara devam eden Ersen, Süleymaniye Camii (2007-2011) ve Valide Camii (2009) restorasyonlarına da önemli katkılarda bulunmuştu.

İTÜ'de verdiği dersleri ve tez danışmanlıklarını emekli olana kadar büyük bir sabır ve özveriyle sürdüren Ersen, 2011 yılında henüz yaş haddine varmamışken 1982'den beri görev yaptığı kurumdan emekli olmaya karar verdi. Ersen'in uzun yıllar görev yaptığı kurumdan ani bir şekilde emekli olma kararı almasında, akademik çalışmalarında çektiği yalnızlıkla birlikte artan yorgunluk hissi önemli bir rol oynamıştı.

Ahmet Ersen'i ilk defa İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Doktora Programındaki eğitimim sırasında 2008-2010 yıllarında aldığım *Deterioration and Conservation of Traditional Building Materials* dersinde tanıdım. Geleneksel yapı malzemesi konusunda sahip olduğu derin bilgi beni Ersen'in vermekte olduğu diğer *Laboratory Training for Architectural Conservators ve Conservation of Stone* isimli dersleri de seçmeye ve izlemeye sevk etmişti. Laboratuvar uygulamalarının ağırlıkta olduğu bu derslerde Ahmet Ersen'i daha yakından tanıma ve birlikte çalışma fırsatı bulmuştum.

Ahmet Ersen'in emekli olduğunu öğrendiğimde, kendisini bir süredir çalışmakta olduğum Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'ne davet etmeye karar vermiş, emekli oluşunun, Ersen'in koruma alanındaki bilgi ve birikimlerini aktarması için önemli bir fırsat olacağı düşüncesiyle konuyu üniversitenin yetkililerine aktardım. Bu vesileyle kurumun yetkilileriyle bir araya gelen Ersen, emeklilik sonrasında pek çalışmak istememesine rağmen fedakarlıkta bulunarak teklifimizi kabul etmişti.

Ahmet Ersen, 2012-2013 güz döneminde Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesindeki Mimari Koruma ve Restorasyon Yüksek Lisans programında ders vermeye başlayacaktı ki, bu sırada O'nu emekli olmaya sevk eden yorgunluğunun altında amansız bir hastalık olduğu ortaya çıktı. Maalesef konulan teşhis pankreas kanseriydi ve böylece Ersen için zorlu ve uzun bir tedavi süreci başladı. Özellikle eşi Dilruba Ersen Hanım'ın olağanüstü gayretleri ve ihtimamıyla Ahmet Ersen'in tedavisinde başarıya ulaşıldı, artık iyileşiyordu, ancak bilinen Ahmet Hoca'dan neredeyse hiç eser kalmamış, zorlu tedaviler bünyesini oldukça yormuş ve zayıflatmıştı.

2012-2013 Güz dönemi başında Ahmet Ersen Hoca ile birlikte restorasyon yüksek lisans programında *Geleneksel Malzeme ve Yapı* dersini vermeye başladık. Ahmet Hoca tedavi sürecinde çok fazla kilo kaybetmişti ve zayıf düşmüştü. Ancak bize verdiği söz dolayısıyla olanca hastalığına rağmen derslere geleceğini söyledi. Halic yerleşkesindeki derslere eşi Dilruba Ersen Hanım ile birlikte gelir, dersi bitirdikten sonra da istirahat etmek üzere evine dönerdi. Tedavinin devam etmesi sebebiyle bazı derslere geleliyordu, o durumda bana anlatacağımız konuyu söyler, gerekli kaynakları da önceden getirirdi. Bu şekilde ilk dönemi tamamlamış, 2013 yılı bahar dönemine ulaşmıştık. Bahar döneminde dersin ikinci bölümünü yine birlikte verdik. Ahmet Ersen Hoca her dersten en az bir saat önce gelir, derste anlatılacak konularla ilgili konuşur ve hazırlık yapardık, daha sonra da beraber sınıfa geçerdik. Ahmet Hoca, bu sırada sadece derslerle değil, programın geliştirilmesiyle de ilgileniyordu. Bu sebeple bilgisine güvendiği ve çok değer verdiği arkadaşı Yrd. Doç. Dr. Gülsün Tanyeli'nin de üniversitemizde ders vermesini sağlamıştı.

İTÜ'de yıllarca İngilizce ders verdikten sonra FSMVÜ'de malzeme koruma derslerini Türkçe anlatmak onu çok memnun ediyordu. Türkçe dersleri dinlemek, kendisini ön-

ceki derslerde hep İngilizce konuşurken hatırladığım için benim açımdan da farklı bir tecrübe ve çok iyi bir imkandı. Ahmet Ersen, derslerin ve yayınların çoğunlukla İngilizce olması sebebiyle, koruma alanında çalışanların Türkçe kaynak bulmakta zorlandığını söyler, artık yapacağı bütün yayınları Türkçe yapmaya karar verdiğini ifade ederdi. Bu minvalde konuşmalar sırasında, derslerde anlattığı konuları ilk önce Türkçe ders notları şeklinde ve ileride bir kitap olarak yayınlamaya karar vermiştik, derslerde bu amaçla gerekli notları tutmaya başlamıştım.

Ahmet Ersen Hoca, teorik derslere önem vermekle birlikte hiçbir zaman sadece teoriyle yetinmemişti. Bu sebeple üniversite bünyesinde bir laboratuvarın kurulması konusunu hemen hemen her görüşmemizde müzakere ediyorduk. O esnada geliştirilen bir proje ile İstanbul Kalkınma Ajansı'na başvuruda bulunmayı ve elde edilecek maddi kaynakla da Üniversite bünyesinde bir konservasyon laboratuvarı kurmayı planladık, Vakıf Kültür Varlıklarını Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (KURAM) kuruluş süreci bu şekilde başlamıştı. Proje teklifinin hazırlanmasında Ahmet Ersen Hoca'nın büyük katkıları ve desteği olmuştur. 2013 yılı yaz aylarında projenin ajans tarafından kabul edildiğini öğrenip kendisine haber verdiğimde ne kadar sevindiğini hala unutamam...

Ahmet Ersen Hoca, hasta olmasına rağmen, çalışmalarına sanki akademik hayata yeni başlamış bir araştırmacı gibi büyük bir şevkle devam ediyordu. Üniversitedeki derslerinin yanında KUDEB'deki danışmanlığına devam ediyor; bütün bunların yanı sıra, Ortaköy Camii (2011-2014) ile Kabe'deki Osmanlı Revakları'nın restorasyonları gibi önemli konularla da ilgileniyordu. Tam iyileşmiş olmamasına rağmen çok önemseydiğinden Kabe'deki çalışmalarını yerinde kontrol etmeye de gitmişti.

Ahmet Ersen Hoca, beni kırmayarak 2013 yılı güzündeki yeni dönemde birlikte yürüttüğümüz *Geleneksel Malzeme ve Yapı* dersi yanında *Koruma Kuramı* dersini de açmıştı. Kendisinden koruma kuramını tekrar dinlemek benim için inanılmaz büyük bir keyifti. Aynı dönem derslerle birlikte laboratuvar projesi de başladığında Ahmet Ersen Hoca, başdanışmanımız olarak, özellikle alınacak cihazların seçilmesi ve laboratuvar mekanının düzenlenmesi konusunda büyük katkılar verdi. Sağlık sorunlarına rağmen her geldi-

ğinde laboratuvar projesinin güncel durumunu görüşürdük, gelemediği zamanlarda ise mutlaka telefon eder, sorular sorar, bilgi alır ve tavsiyelerde bulunurdu. Bu çalışmalarla ilgilenmek, kendisini hastalığın bunaltıcı zorluklarından onu bir nebze kurtarıyor ve moralini ciddi anlamda yükseltiyordu. 2014 yılı baharında Ahmet Ersen Hoca'nın sağlığında bir düşünüş başlamıştı, çok zayıfladığı için bazen yürümekte zorlansa bile yine de derslere geliyor, hatta o halde bile elindeki kitaplarla dolu çantasını taşımama izin vermiyordu.

Sohbetlerimizde artık yorulduğunu, zayıfladığını, bir ayağının çukurda olduğunu söyler ve artık kurmakta olduğumuz yeni laboratuvarın açılışıyla birlikte diğer kurumlardaki danışmanlıklarını bırakacağını ifade ederdi. 2014 yılı nisan ayında laboratuvarın kurulacağı mekandaki düzenlemeleri incelemeye gelmişti ve mekanda hazırlanan donanımları gördüğünde memnuniyeti yüzünden okunuyordu. Nisan ayı sonlarında üniversiteye geldiği son dersten sonra avludaki çınarın altında otururken, o günlerde sağlığı pek de iyi olmadığı halde, laboratuvarın kurulması sebebiyle yükselen moraliyle, önümüzdeki dönem laboratuvar dersiyle birlikte *taş koruma* dersini de açmak istediğini söyledi. Bu sözü beni hem şaşırtmış hem de çok sevindirmişti.

Mayıs ayının son haftalarında kurmakta olduğumuz Vakıf Kültür Varlıklarını Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (KURAM) açılışında son safhalara gelmiş, merkez bünyesindeki konservasyon laboratuvarı için alınan cihazlar yerlerine yerleştirilmiş ve açılış merasimi hazırlıkları yapılmaktaydı. Ahmet Ersen Hoca birkaç haftadır sağlığı kötüye gittiği için bir daha derse gelememişti. Daha sonra durumu da ağırlaştığı için hastahaneye kaldırıldı. Yoğun bakımda geçen günlerin sonunda, 17 Mayıs 2014 tarihinde Ahmet Ersen Hoca Hak'a yürüdü. Maalesef, kendi isminin verildiği laboratuvarın açılışını göremeden aramızdan ayrılmıştı; ancak, inanıyorum ki gözü arkada değildir, zira O'nun disiplini ile yetişen öğrencileri olarak O'nun bilimsel ve ahlaki mirasına daima sahip çıkma konusunda kararlıydık.

Ahmet Ersen Hoca'nın her dersten önce mutlaka evde de hazırlık yaptığını eşi Dilruba Ersen Hanım bana söylemişti. Üniversiteye geldiğinde de dersten önce anlatılacak konuya göre, öğrencilerle paylaşacağımız belge ve görselleri özenle

seçerdik. Birlikte yürütme şerefine eriştiğim dersler boyunca bütün birikimini cömert bir şekilde benimle paylaşmış, her türlü basılı ve dijital çalışmardan oluşan arşivini *sende de bulunsun* diyerek bana teslim etmişti.

Ülkemizde koruma alanında önemli yere sahip pek çok bilim insanı müttefikten Prof. Dr. Ahmet Ersen'in çok saygıdeğer bir şahsiyet ve değerli bir bilim adamı olduğunu ifade etmişlerdir. Ülkemizde koruma alanındaki bilim insanlarının en önde gelen isimlerinde ve Ahmet Ersen Hoca ile aynı kürsüde yıllarca birlikte çalışan mesai arkadaşlarından olan Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, Ersen'in geleneksel yapı malzemeleri ve korunmaları konusunda derin bir bilgiye sahip olduğunu ve yaptığı yayınların uzmanlaştığı alana hakimiyetini gösterdiğini söylemiştir. Böyle geniş bir bilgi birikimi olduğu halde Ahmet Ersen Hoca son derece mütevazı bir insan idi, sahip olduğu nadide hususiyetler onu asla bencillik ve kibire sevk etmemiştir. Ahmet Ersen hiçbir zaman da menfaat peşinde koşmamış, yaptığı işi insanlığa faydalı olmak niyetiyle yapmaya gayret etmiş, vatani ve milletine hizmet etmiştir. Yıllarca birlikte çalıştığı bir diğer isim olan Doç. Dr. Ahmet Güleç, O'nun akademik hayat haricinde hiçbir menfaat düşünmemiş ve prensiplerinden taviz vermemiş olması sebebiyle haklı bir kariyere sahip olduğunu söylemiştir.

Ahmet Ersen, sadece malzeme ve teknik konularla ilgilenmemiş, aynı zamanda koruma düşüncesinin tarihi gelişimi, teorik altyapısı ve otantiklik gibi konular üzerinde de kafa yormuştur. Bu konulardaki derinliği John Ruskin, Viollet-le-duc, Cesara Brandi, Bernard Feilden gibi isimler üzerine yayımladığı makalelerinden anlaşılmaktadır. Bu makaleler koruma düşüncesini anlamak isteyenler için önemli kaynaklardır.

Ahmet Ersen Hoca geniş bir müsamahaya sahipti ve asla bir konuda ısrarcı olmazdı. Doğru bildiğini konuşmaktan çekinmez ama fikirlerini de dayatmazdı. Ahmet Ersen Hoca, hayvanları çok sever kuş evi ismini verdiği evinde onlarca kuş, kedi, köpek, ördek vb. hayvanı besler, onların bakımını hiç ihmal etmezdi. Hastalığı sırasında bile ilk düşündüğü konulardan birisi kuşların yemi ve suyunun verilmesi, hayvanlara bakılmasıydı. Onun bu müşfik tavrı sosyal hayatına

da yansımıştı. Ahmet Ersen Hoca insanlardan küçük büyük herkese sevgi ve saygı gösterir, kimseyi kırmamaya dikkat ederdi. Çevresindeki insanların ihtiyaçlarını gidermeye çalışır, cömertliklerde bulunurdu. Cömertliğinin en güzel örneklerinden birisi ABD'de araştırmalar yaptığı sırada yaşamıştı. Ahmet Ersen Hoca'nın, o sırada aldığı burs günlük masraflarından daha fazlaydı. Zorunlu masrafları dışında da keyfi masrafları olmadığı için de cebinde fazla para bulunuyor, onu da evinin yolunda karşılaştığı evsiz, yoksul Afrikalılar'a veriyordu. ABD'deki çalışmalarını tamamlayıp ülkesine tekrar dönme zamanı geldiğinde, kendisi ile ciddi bir bağ kurmuş olan bu gariban insanlar, kendilerine bir nevi babalık yapan Ahmet Ersen Hoca'nın döneceğini öğrendiklerinde hüüngür hüüngür ağlamışlardı. Buna benzer bir konudan, doktora öğrencisi Mehmet Ulukan da bahsetmiş, Ahmet Ersen Hoca'nın pek çok fedakarlık ve cömertliğine şahit olduğunu anlatmıştır. Ulukan, Ahmet Ersen Hoca'nın kendisine çalışması için hem oldukça küçük olan odasını hem de masasının bir ucunu ayırdığını, ayrıca hocanın fakültenin kimsesiz insanlarına da sürekli yardım ettiğini kaydetmişti.

Ahmet Ersen Hoca inancı kuvvetli bir insandı ve bu hali konulara farklı, çok yönlü ve özgün bir yaklaşımlarda bulunmasını sağlıyordu. Hatta O, konservasyon işinin manevi derinlik de gerektirdiğini savunur ve bu konuda John Ruskin'i örnek verirdi. Kendi iç dünyasındaki düşünceleriyle Ruskin'in ruh, aura, kainat, madde ve Allah kavramları hakkındaki yorumlarında benzerlikler bulur, otantiklikle alakalı konularda baktığı o geniş perspektiften dikkat çeken yorumlar yapar, fikirleriyle çevresindeki insanları etkilerdi. Ersen ile birlikte pek çok çalışma yapan Prof. Dr. Erol Gürdal, yapıların bir ruhu olduğunu Ahmet Ersen'den öğrendiğini söylemiştir. Benimle birlikte çınaraltı sohbetlerinde Ahmet Ersen Hoca'yı dinleyen arkadaşım Mehmet Öner Yeleğen, çok kısa zaman zarfında tanıdığı hocadan çok etkilendiğini, kendisinin çok kıymetli bir insan ve saygıdeğer bir bilim adamı olduğunu tekrar tekrar bana ifade etmiştir.

Yaptığı bütün işlerine son derece ciddiyetle yaklaşan Ahmet Ersen, kendi doktora çalışmasına o kadar odaklanmıştı ki, o dönemde geçim sıkıntısı sebebiyle yaşadığı evini bile satmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Okumayı çok seven Ersen, alanındaki güncel yayınları sürekli takip eder, kendini sürekli yenilerdi. Hasta olduğu halde Üniversiteye istediğimiz *Journal of Architectural Conservation* isimli dergisine kendisinin de şahsen abone olmak istediğini hatırlıyorum. Tam bir entelektüel olan Ersen, aynı zamanda idealist, prensipli ve sakin bir insan olarak tanınmaktaydı. Her işin ehline yapılması gerektiğini savunur ve buna gayret ederdi.

Ahmet Ersen Hoca, yanına kalıcı bir öğrenci yetiştiremediğinden esefle bahsedirdi. Yıllarca uğraşmışken şu halde kendisinin yanında yetiştirdiği doçentlerin bulunması gerektiğini söyler, bir takım sebeplerle yanında çalışanların ayrılıp gittiğini anlatır, yetiştirdiği kimselerin üniversitedeki

hayatlarına devam etmedikleri için akademik anlamda sürekli yalnızlık çektiğinden yakınırdu.

Ahmet Ersen Hoca korumaya bütünlükçü bir yaklaşımla bakardı. Yapıların mimari kimliği, yapım tekniği, taşıyıcı sistemi, malzemesi, ruhu ve otantikliği bir bütündü ve bunların hepsine aynı özen gösterilmeliydi. Özellikle konservasyon raporlarının hazırlanması üzerinde özenle durur, birkaç örnek analizi ile konservasyon raporunun yazılamayacağını, konservasyona kapsamlı bakılması gerektiğini vurgulardı. Günümüzde laboratuvara gönderilen bir iki örnekle rapor yazılmasına dair taleplerle karşılaştıkça, bu konunun önemini hala tam olarak anlamadığını müşahade etmekteyiz. Rahmetli Ahmet Ersen Hoca'nın neredeyse ömrünü vererek, devamlı surette önemini anlatmaya çalıştığı bu husustaki hassasiyetini ve misyonunu devam ettirmemizin gerekliliği açıkça ortadadır. Ahmet Ersen Hoca prensiplerinden taviz vermezdi, bizzat şahit olduğum bir hadisede, bir firmaya ait ticari bir ürün hakkında firmanın isteği olmadan analiz yapmanın yanlış olduğu üzerinde durmuş ve bu yönde gelen bir talebi geri çevirmişti.

Ülkemizin koruma camiası, zaman geçtikçe kıymeti daha da iyi anlaşılacak olan önemli bir değerini kaybetti. Şüphesiz ki insanların değeri, başarılarını kavrayabilenler için önem taşır. Ancak bir şeyler yapmaya gayret ederek zorlukları gören bir insan bu alandaki değerlerin farkına varıp fikir sahibi olabilir. Belki de Cemil Meriç'in dediği gibi her büyük adam, kucağında yaşadığı cemiyetin üvey evladıdır. O yüzden Prof. Dr. Ahmet Ersen'in kıymetini bu alandaki bilim insanları ve gelecek nesiller şüphesiz çok daha iyi değerlendirecektir.

Başarı bir geleneğe ve bir ahlaki duruşa dayanır ve her ikisi bir bütündür. İlk başta şahsıma ve sonra da mensubu olduğum kuruma, sahip olduğum geleneği ve değerleri aktardığı için kıymetli bilim insanı, değerli hocam Prof. Dr. Ahmet Ersen'i rahmet ve minnetle anıyor, aziz hatırası önünde saygı ve hürmetle eğiliyorum.

